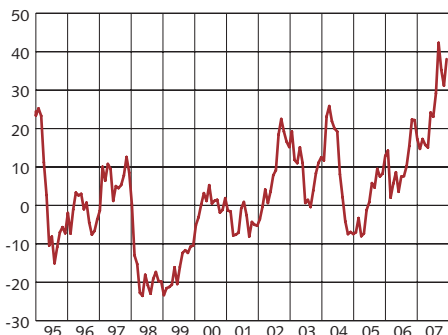

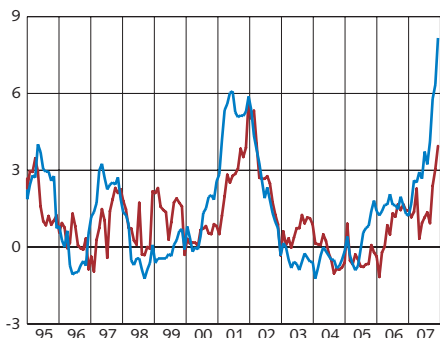
Stigande livsmedelspriser

Diagram R3. The Economist's råvaruprisindex för livsmedel
USD, årlig procentuell förändring

Källa: The Economist

Diagram R4. Livsmedelspriser i konsument- och producentled
Årlig procentuell förändring

— Livsmedel i KPI
— Livsmedel i ITPI

Anm. ITPI avser index för inhemsk tillgång vilket är en sammanvägning av importprisindex och hemmamarknadsprisindex inom systemet för producentprisindex. Prisindex för livsmedel i KPI har justerats för effekter av förändrade indirekta skatter.

Källor: SCB och Riksbanken

Livsmedelspriserna har stigit under det senaste året, såväl på världsmarknaden som i Sverige. Detta har varit en bidragande orsak till att inflationen mätt med KPI stigit under det senaste året. Nivån på livsmedelspriserna väntas förbli hög men ökningstakten väntas avta. De stigande livsmedelsprisernas påverkan på KPI-inflationen väntas därmed i huvudsak vara tillfällig.

Livsmedelspriserna har stigit

Den svenska livsmedelsindustrin har under det senaste decenniet genomgått en omfattande strukturomvandling. Ökad konkurrens har lett till effektiviseringar och rationalisering av såväl tillverkning som distribution, vilket bidragit till att konsumentpriserna har kunnat hållas nere. Under det senaste året har dock livsmedelspriserna ökat relativt snabbt, såväl på världsmarknaden som i konsumentledet i Sverige. I december 2007 var livsmedelspriserna på världsmarknaden nästan 40 procent högre jämfört med samma månad året innan (se diagram R3). Livsmedelspriserna (i KPI) i Sverige steg samtidigt med cirka 4 procent jämfört med samma månad året innan.

Livsmedelspriserna har stigit även i producentledet. I december 2007 var de, mätt som en sammanvägning av hemmamarknadsprisindex och importprisindex (ITPI), cirka 8 procent högre jämfört med samma period ett år tidigare (se diagram R4).

Varför ökar livsmedelspriserna?

Flera faktorer har bidragit till de kraftigt stigande livsmedelspriserna på världsmarknaden: högre energi- och gödningsmedelspriser, låga lagernivåer och brist på vissa grödor. Bristen beror delvis på väderförhållanden, framförallt torkan i Australien, men främst på en kraftig ökning av efterfrågan på vissa grödor. Denna kan bland annat förklaras av det ökade välståndet i snabbväxande tillväxtekonomier, såsom Kina och Indien, vilket bidragit till att konsumtionen av kött- och mjölkprodukter i dessa länder har ökat.

Dessutom har satsningen på etanol och biodiesel gjort att efterfrågan på de grödor som används för att producera dessa alternativa bränslen stigit kraftigt. Satsningarna på alternativa bränslen som sker på många håll i världen kan bland annat förklaras av de höga energipriserna och på ökade incitament för sådana satsningar från statligt håll i syfte att minska utsläppen av växthusgaser. Ett exempel är majs som utgör en viktig beståndsdel i etanoltillverkning. I USA steg priset på majs i början av 2007 till det högsta på tio år. Detta bidrog till att amerikanska bönder ökade produktionen av majs på bekostnad av en minskning av produktionen av andra grödor. Detta ledde till att priset även på dessa andra grödor steg på världsmarknaden.

Det är även rimligt att anta att den prispress som de senaste årens ökande konkurrens utövat på livsmedelspriserna i Sverige börjat klinga av. En del företrädare för livsmedelshandeln anser att livsmedelshandeln är överetablerad, och att takten i antalet nyetableringar

troligen kommer att avta under kommande år. Detta har bland annat framkommit i samtal med företrädare för livsmedelshandeln inom ramen för Riksbankens företagsundersökningar. Till detta kommer att även transport- och produktionskostnaderna för livsmedel har ökat på senare tid till följd av stigande energipriser.

Hur mycket har livsmedelspriserna stigit i konsumentledet i andra länder?

Ökningstakten för livsmedelspriserna har tilltagit i många länder (se diagram R5). I Sverige började livsmedelspriserna stiga snabbare i mitten av 2006 efter en period med i stort sett oförändrade priser under åren 2003 till 2005. Ett liknande mönster finns i många andra länder. Priserna på livsmedel har stigit snabbare under 2007 än under tidigare år även i USA, Storbritannien och i euroområdet. Den mest dramatiska stegringen av ökningstakten syns i Kina där livsmedelspriserna ökade med över 15 procent i årstakt i slutet av året.

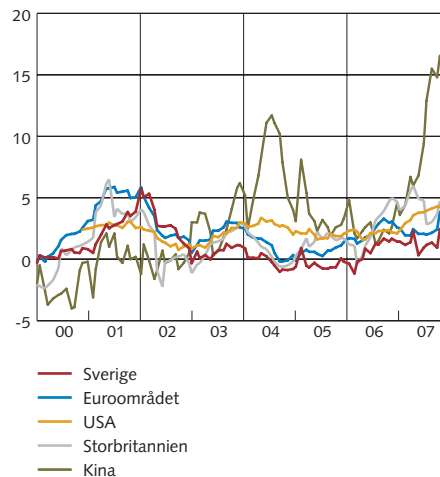
Hur påverkar livsmedelspriserna inflationen i Sverige?

En central fråga är om det vi nu ser är en varaktig uppgång i världsmarknadspriset på livsmedel. Det som talar för att priserna kommer att vara fortsatt höga är att orsaken till de höga priserna inte främst är väderförhållanden eller något annat mer övergående fenomen utan framförallt den stigande globala efterfrågan på jordbruksprodukter. Det finns skäl att tro att denna kommer att bestå under överskådlig framtid. En fortsatt hög tillväxt i världsekonomin och stigande inkomster bidrar till att hålla uppe den höga efterfrågan på livsmedel. Även om den globala efterfrågan blir fortsatt hög framöver, så bedöms dock inte priserna fortsätta att öka lika snabbt som de gjort under det senaste året. De höga livsmedelspriserna kommer rimligen även att medföra ett ökat utbud av livsmedel. Den sammantagna bedömningen är att nivån på livsmedelspriserna kommer att förbli hög men att ökningstakten i priserna väntas avta.

Livsmedelspriserna utgör ungefär 17 procent av KPI, om även alkohol och tobaksprodukter inkluderas. I december 2007 ökade livsmedelspriserna, som nämnts ovan, med cirka 4 procent jämfört med samma månad föregående år och bidrog med cirka 0,7 procentenheter till den årliga ökningstakten av KPI på 3,5 procent. Livsmedelspriserna väntas fortsätta att öka med cirka 5 procent i årstakt under större delen av 2008. Därefter påverkar inte längre den senaste tidens snabba prishöjningar den årliga ökningstakten och den faller därför tillbaka till mer normala nivåer.

De stigande livsmedelsprisernas påverkan på KPI-inflationen väntas därmed i huvudsak vara tillfällig. Det finns dock en risk att de höga livsmedelspriserna påverkar inflationsförväntningarna och därmed ger upphov till indirekta effekter på inflationen till exempel via stigande lönekrav (jämför diskussionen om energipriser i fördjupningen om energipriser och svensk inflation i denna rapport).

Diagram R5. Livsmedelspriser i KPI i några olika länder
Årlig procentuell förändring

Källor: Respektive lands statistikmyndighet